

Beelden met telkens nieuwe kracht

Wat kan er gemaakt worden van verlies? En wat kan kunst daarover vertellen? Over dat soort vragen lijkt het te gaan in de nieuwe dichtbundel van de Groningse dichteres Jane Leusink, getiteld *Een grazende streep in de lucht*.

Die titel komt uit het gedicht *Kerkje*, eigenlijk ontstaan als een gelegenheidsgedicht bij de opening van een expositie in en om het romaanse kerkje van Fransum, bekend van een beroemd gedicht van C.O. Jellema, door Leusink zeer bewonderd.

Leusink kiest voor haar gedicht het perspectief van het kerkgebouw zelf, wat een magisch effect heeft: 'Ook op mijn leeftijd laat ik het er niet bij zitten / zelfs een eenbeukig lichaam wil gekend zijn, zijn stoel / bezet zien (...) de ruiter op mijn dak wijst 's nachts met zijn lantaarn / de route (...)'

Leusink lijkt in deze bundel gefascineerd door het scheppingsproces, door de realisatie van wat mogelijk is, zoals zich dat manifesteert bij andere kunstenaars maar ook in het dichtwerk zelf. Het gedicht *April* omvat bijvoorbeeld een dialoog tussen een beeldhouwer en een dichter. Tegenover de besluiteloosheid van dichter staat de daadkracht van de beeldhouwer, die door Leusink een 'stenendwinger' wordt genoemd: 'Het is een april: de wilg is eindelijk om / de zon schijnt nu de hele dag op het huis / de nieuwe steen ligt alweer buiten / de eerste beitelslagen zijn gemaakt / de compositietekening blijkt mogelijk.'

Veel gedichten uit *Een grazende streep in de lucht* zijn ooit ontstaan als gelegenheidsgedichten. Dat maakt dat ze zonder context soms wat moeilijk te begrijpen zijn. De dichteres helpt je echter een handje. Geholpen door haar aantekeningen achterin laten de teksten stukje bij beetje hun geheimen los, en worden regels die eerder onbegrijpelijk waren juist helder. Een grazende streep in de lucht is een ode aan het lokale, aan zeer specifieke mensen, kunstenaars, maar ook historische figuren, vaak uit de marge van de geschiedenis. Tegelijkertijd slaagt Leusink erin om in de beschrijving van hun levens iets universeels te zeggen, om het particuliere en het persoonlijke op een hoger plan te tillen.

Leusink sluit haar bundel bijvoorbeeld af met twee indrukwekkende gedichten *Mijn eeuw-I* en *Mijn eeuw-II*

die iets van een visioen hebben. Uitgangspunt is het leven van een enkel overleden persoon - Trijntje Rozema, die in het jaar 1877 werd geboren en nog geen jaar oud werd. Leusink schrijft er een gevoelig en weids gedicht omheen. 'De zomer lonkt, het broeit in de schoven, warm is het land. / De oogst is in volle gang tasten onze zwetende lijven de laatste / rode tarwe op boerenwagens.'

Verlieservaringen

De gedichten van Leusink beelden vaak verlieservaringen uit. Het verlies van familieleden die in de Tweede Wereldoorlog weggevoerd werden, het verlies van een kind, van een geliefde. Dat levert ontroerende, aansprekende dichtregels op als deze: 'In het voorbijgaan heb je wel iets nodig / een plek voor je hoofd om niet gek te worden / van dit gat in die wispelturige vorm / van gemis.'

Soms versmelten de mens en het landschap met elkaar. 'De maagdenpalm heeft allengs mijn keel ingenomen. / Ik adem zo hoog als ik kan. Hier wil geen roos in de bloei. / Steen is mij, mij steen.'

Loskomen van dat wat jezelf versteent, en op die manier een nieuwe levensvorm vinden, dat lijkt een telkens terugkerend element in deze gedichten. Vandaar ook Leusink's fascinatie voor beeldhouwwerken. Er schuilt een geheim in de beeldhouwer die aandachtig te werk gaat. 'Doordat hij elk stadium / zorgvuldig beschouwt en overdenkt. Daardoor / laadt hij zijn beeld met steeds nieuwe kracht.'

Centraal in de bundel staat de cyclus *Kaddisj*, over twee uit Den Haag weggevoerde Joodse familieleden. Leusink weet de levens van deze twee mensen dichtbij te brengen, in regels die monumentaal en tegelijkertijd intiem aandoen. De vernietiging van al die levens in de oorlog is ook de vernietiging van zeer veel betekenisvolle relaties, van intimiteit en liefde dat is een besef dat Leusink dichtbij weet te brengen: 'Besef is als een slinks dier dat je bespringt / je ziet jezelf verliefd weerspiegeld in een stuk / van elkaar, plant je voort, hunkert naar geluk.'

Poëzie

Een grazende streep in de lucht

Jane Leusink

Kleine Uil
€ 15